

Рекомендовано до видання Вченою радою
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № __ від _____ 2013р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Безпалько Ольга Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка (головний редактор);

Беленька Ганна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи, завідувач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Іванов Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки Московського гуманітарного педагогічного інституту;

Побірченко Неля Антонівна, доктор психологічних наук, Провідний науковий співробітник НДЛ освітології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Сергєєнкова Оксана Павлівна, доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Чернобровкін Володимир Миколайович, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Бакланов Костянтин Володимирович, кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної педагогіки Московського гуманітарного педагогічного інституту;

Веретенко Тетяна Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор завідувачка кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка;

Прокопович Євгеній Михайлович, кандидат медичних наук, доцент кафедри практичної психології Київського університету імені Бориса Грінченка;

Юрченко Віктор Іванович, кандидат психологічних наук, доцент, директор Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка(головний редактор);

Мартиненко Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Котенко Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Гріньова Ольга Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

© Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, 2014

© <http://www.psych.kiev.ua>, 2014

**Запрошуємо Вас презентувати науковій Інтернет-спільноті свої пошукові доробки
Вимоги до оформлення статті**

ЗМІСТ

Передмова

Безух Ю.С. Активізація іншомовної мовленнєвої діяльності майбутнього вчителя початкової школи

Бондаренко Г.Л. Формування мовленнєво-риторичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи

Буренко В.М. Деякі аспекти іншомовної підготовки майбутнього вчителя початкової школи

Веклич Ю.І. Порівняльна семантика лексем позначення білого та чорного кольорів у культурах країн світу

Віттенберг К.Ю. Вимоги до іншомовної підготовки в дошкільних навчальних закладах у контексті проблеми наступності

Герасимова О.І. Самоосвітня компетентність студентів як складова професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи

Голота Н.М. Особливості реалізації компетентнісного підходу в системах освіти зарубіжних країн

Дубовик С.Г. Формування культури професійного мовлення майбутніх учителів початкової школи на засадах компетентнісного підходу

Заворотна О.І. Організація процесу навчання іноземних мов в умовах адаптації першокласника у школі

Котенко О.В. Іншомовна складова професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи

Кошарна Н.В. Операційно-процесуальний компонент педагогічної підготовки майбутніх учителів у ВНЗ (на прикладі України та Швеції)

Куземко Л.В. Підготовка вчителя початкової школи до реалізації індивідуального підходу

Лабунець Ю.О. Реалізація компетентнісного підходу в процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи у Канаді

Лобода О.В. Проблема наступності у навчанні іноземної мови дітей дошкільного і молодшого шкільного віку

Мартинчук О.В. Сучасні вимоги до професійної діяльності вчителя початкової школи в умовах інклюзивного навчання

Мартиненко С.М. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя початкової школи: здобутки, проблеми і перспективи

Метелюк В.І. Розвиток компетентнісного підходу до формування міжособистісної взаємодії учнів початкової школи

Новик І.М. Формування діагностичних умінь студентів напряму підготовки "ПО" у процесі індивідуальної навчально-дослідницької роботи

Петрик Л.В. Медіатекст як один із засобів формування іншомовної комунікативної компетенції студентів педагогічної спеціальності

Руденко Л.С. Підготовка вчителя початкової школи до творчої педагогічної діяльності

Руднік Ю.В. Змістовно-методичне забезпечення процесу підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ

Ситник О.І. Неперервна педагогічна освіта вчителя в Ірландії

Сінельник І.П. The actualization of the potential of the cycle "a Foreign language" disciplines in prospective primary school teachers' education for tolerance

Соломаха А.В. Розв. іншомов. соціокульт. компетенції майбут. вчителя ПШ на матер. усталених словесних комплексів з назвами тварин у нім. мові

Толубко І.Г. Формування виховної компетентності майбутніх учителів початкової школи засобами українського фольклору

Юрченко В.І. Роль рідної мови у формуванні комунікативної компетентності молодших школярів

Руднік Ю.В. Змістовно-методичне забезпечення процесу підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ

Руднік Юлія Вікторівна – викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання кафедри іноземних мов і методик їх навчання Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ.

Проаналізовано вітчизняний досвід у галузі підготовки вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов. У статті схарактеризовано методи, форми і принципи організації підготовки таких фахівців.

Ключові слова: змістовно-методичне забезпечення, вчитель початкової школи, професійна підготовка, інноваційні технології навчання, навчання іноземних мов.

Проанализирован отечественный опыт в сфере подготовки учителей начальной школы к применению инновационных технологий обучения иностранным языкам. В статье характеризованы методы, формы и принципы организации подготовки таких специалистов.

Ключевые слова: содержательно-методическое обеспечение, учитель начальной школы, профессиональная подготовка, инновационные технологии обучения, обучение иностранным языкам.

The domestic experience in the primary school teachers` preparation to innovational foreign languages learning technologies usage sphere has been analyzed. The methods, forms and principles of such specialists` training organization have been characterized.

Key words: **content-methodical support, primary school teacher, professional training, innovational learning technologies, foreign languages learning.**

Постановка проблеми

Сучасна система підготовки майбутніх вчителів початкової школи (ПШ) перебуває на етапі модернізації у галузі вищої освіти, а також законодавчих змін [8]. Ці процеси спричинені інтеграційними та глобалізаційними тенденціями, намаганнями наблизити вітчизняну систему освіти до європейської, а також вимогами суспільства до таких фахівців. У зв'язку з цим особливого значення у підготовці вчителя ПШ набуває іншомовна складова. Відтак, виникає потреба пошуку ефективних методів, принципів організації професійної підготовки вчителів ПШ, здатних ефективно та сучасно викладати іноземну мову (ІМ) в ПШ. Традиційні методи вже не повністю задовольняють навчальні потреби та сформульовані вимоги до фахівця нової генерації, оскільки зміна освітньої парадигми змінює відносини між вчителем і учнем. Сьогодні ми говоримо про суб'єкт-суб'єктні відносини, активну роль того, хто навчається, а також зміну ролі вчителя, який набуває функції координатора навчально-виховного процесу, а не ретранслятора знань [3]. Все це змушує вчителів ПШ шукати нові шляхи та опановувати новітні технології навчання ІМ, що дозволить реалізувати вище зазначені функції.

Аналіз досліджень

Професійна підготовка вчителя ПШ стала предметом наукових досліджень: Н.Н. Бібік, С.М. Мартиненко, О.Я. Савченко, Л.О. Хомич, Л.Л. Хоружої та ін.. Підготовку вчителя ПШ до навчання ІМ, структурні компоненти професійної компетентності висвітлювали в науково-педагогічній літературі: О.Ф. Бондаренко, В.М. Буренко, О.Б. Бігич, Т.В. Зубенко, С.В. Івашнова, О.В. Котенко, С.Ю. Ніколаєва, В.Г. Редько та ін..

У дисертаційних дослідженнях Гончарової О.А., Петриченко Л.О. розкриваються питання підготовки вчителів до інноваційної діяльності. Застосування інноваційних технологій навчання, як компоненту інноваційної діяльності, у контексті вивчення різних предметів представлено науковцями П.С. Атаманчуком (у навчанні фізиці), Д.П. Сліпенком (на уроках фізичної культури) та ін.. Проте мало дослідженим залишається питання підготовки вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ та змістовно-методичне забезпечення цього процесу.

Постановка мети дослідження

Питання підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ досліджувалось недостатньо, що пов'язано з нещодавніми законодавчими змінами, які стосуються уведення вивчення ІМ молодшими школярами з першого класу. Відтак, аспект змістовно-методичного забезпечення процесу підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ ще не був докладно представлений у дослідженнях науковців.

Отже, метою статті є висвітлення особливостей підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ, а саме: визначення змісту, завдання та виокремлення вимог до такої підготовки.

Виклад основного матеріалу

Підготовка конкурентноздатного вчителя, який володіє ІМ, сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, а також вміннями застосовувати інноваційні технології навчання на уроках в ПШ є одним з найважливіших завдань вищого навчального закладу (ВНЗ) сьогодні.

Метою вчителя є забезпечити для кожного учня оптимальний характер пізнавальної діяльності у процесі навчання [2]. Його діяльність спрямовується на розвиток інтелектуального та культурного потенціалу особистості. Вирішення цієї проблеми полягає в усвідомленні особистісно-орієнтованої парадигми освіти, творчого підходу до організації навчально-виховного процесу, комп'ютерної грамотності, володіння ІМ тощо [7].

Серед української педагогічної громадськості, на сторінках педагогічних періодичних видань та у змісті нормативних урядових документів, що регламентують розвиток освітніх процесів, досить часто зустрічається теза про необхідність застосування нових технологій у навчально-виховному процесі [6, 5]. Можливість застосування інноваційних технологій навчання вже стала предметом наукових досліджень, а саме: теоретичні і методичні основи підготовки майбутнього вчителя фізики до впровадження інноваційних технологій навчання висвітлив Іваницький О.І., особливості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до застосування нових інформаційних технологій на уроках хімії розкрив Арестенко В.В. та ін. Не зважаючи на дискусійність питання, щодо визначення сутності поняття «інноваційна технологія навчання», її застосування у процесі навчання ІМ стає не просто необхідністю, а вимогою часу, що створює потребу розгляду механізмів підготовки фахівця готового до такого виду діяльності.

О.В. Котенко констатує, що однією з ключових проблем, у зв'язку з уведенням в дію нового Державного стандарту початкової загальної освіти, є формування готовності майбутніх вчителів ПШ до поглибленого вивчення іноземних мов і методики їх навчання у ПШ, які уведені у нормативну частину навчальних планів ВНЗ [4]. Тобто, двома ключовими аспектами у професійній підготовці майбутнього вчителя ПШ повинні стати: посилення мовної підготовки та підготовка фахівця до застосування інноваційних технологій навчання ІМ.

Наразі зміст професійної підготовки майбутніх учителів ПШ визначає наступні вимоги до їх професійної діяльності:

- володіння психолого-педагогічними знаннями;
- формування іншомовної комунікативної компетентності;
- теоретичні знання і практичні вміння з навчального предмету (іноземна мова), методики його викладання;
- педагогічну майстерність;
- урахування індивідуальних психологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку;
- розвинені комунікативні властивості;

- вміння застосовувати перспективні педагогічні технології;
- створювати сприятливі умови для саморозвитку особистості [9].

Виходячи з вищезазначених вимог до професійної діяльності вчителя ПШ, одним з найважливіших аспектів у процесі професійної підготовки, на нашу думку, виступає не просто професійне оволодіння ІМ, а формування їх готовності цілеспрямовано, ефективно застосовувати як традиційні, так й інноваційні технології навчання на уроках ІМ.

Відповідно до виявлених потреб особливого значення набувають дисципліни циклу «Іноземні мови», що входять до навчального плану напряму підготовки «Початкова освіта». Вони спрямовані на підготовку майбутніх фахівців до професійного застосування ІМ у педагогічній діяльності. Це насамперед такі дисципліни, як от: «Іноземна мова», «Іноземна мова (поглиблене вивчення)», «Практика усного і писемного мовлення», «Практичний курс англійської мови», «Методика навчання ІМ» тощо.

Метою практично орієнтованих вищезазначених дисциплін циклу є формування умінь усного і писемного мовлення студентів ІМ у межах визначеної тематики, у тому числі професійної, відповідно до потреб міжкультурного спілкування та професійної підготовки за фахом. Метою теоретичних, зокрема, «Методики навчання ІМ» є ознайомлення студентів із теоретичними основами методики ІМ, формування умінь і навичок організації навчального процесу з ІМ з огляду на сучасні методичні підходи та передовий педагогічний досвід.

Для формування таких умінь у РНП з вищезазначених дисциплін передбачено вирішення завдань:

- сформулювати основи іншомовної комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенцій;
- навчити співвідносити теоретичні знання з практичними потребами майбутньої професійної діяльності;
- розвивати пізнавальні інтереси, прагнення до самовдосконалення;
- розвивати вміння працювати з навчально-методичною літературою та фаховою літературою;
- підвищити рівень розвитку професійної компетенції засобами ІМ [1].

Відтак можемо констатувати, що типові навчальні програми зорієнтовані на вивчення дисциплін націлених на майбутню професійну діяльність та спрямовані на формування іншомовної комунікативної компетентності відповідно до комунікативної спрямованості навчання і враховують сучасні досягнення у галузі методики навчання ІМ.

Проте, сучасні освітні тенденції у професійній підготовці вчителів ПШ до навчання ІМ потребують посилення змісту професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців, яка має відповідати таким вимогам:

1. Розвиток у студентів емоційно-позитивного ставлення до застосування інноваційних технологій навчання ІМ, прагнення до самостійного пошуку та експериментування.
2. Підготовка студентів до застосування інноваційних технологій навчання ІМ, формування потреби до такого виду діяльності.
3. Посилення методичної підготовки студентів, забезпечення актуальними знаннями у галузі педагогічної інноватики.

У результаті такої професійної підготовки студент-випускник ВНЗ у контексті набутих знань:

повинен розуміти на:

- базових поняттях та категоріях педагогічної інноватики; актуальних інноваційних технологіях навчання ІМ та умовах їх ефективного застосування;
- методологічних категоріях формування іншомовної комунікативної компетентності учнів з урахуванням застосування інноваційних технологій навчання ІМ;
- специфіці навчання іноземних мов у ПШ з урахуванням застосування інноваційних технологій, з урахуванням психофізіологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку;

повинен уміти:

- дотримуватись методичних принципів застосування інноваційних технологій навчання ІМ;
- аналізувати й доцільно обирати інноваційні технології навчання ІМ;
- цілеспрямовано та ефективно застосовувати інноваційних технології навчання ІМ;
- урахувати особливості психофізіологічного розвитку дітей молодшого шкільного віку в процесі застосування інноваційних технологій навчання ІМ;

сформувати навички:

- застосування різноманітних інноваційних технологій навчання ІМ на уроках ІМ в ПШ.

Відтак, поряд з опануванням власне ІМ виникає потреба оволодіння майбутнім фахівцем інноваційними технологіями навчання. Оскільки, бездоганне володіння ІМ не забезпечує ефективності навчання ІМ школярами, хоча безумовно є одним з найважливіших складників майбутньої професійної діяльності. Констатуємо, що підготовка вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ сьогодні фактично у більшості випадків здійснюється на заняттях з дисципліни «Методика навчання ІМ».

У 2014 р. для вирішення цієї проблеми у Київському університеті імені Бориса Грінченка в навчальний план підготовки студентів ОКР «бакалавр» напрямку підготовки «Початкова освіта» уведений спецкурс «Сучасні тенденції навчання ІМ молодших школярів». Метою викладання спецкурсу є вивчення теоретичних, методичних та організаційних засад професійної підготовки вчителів до навчання ІМ молодших школярів з позицій цілісного дослідження її змістового наповнення, систематизації, стандартизації та практичної реалізації у навчальному процесі вищих педагогічних навчальних закладів, а також формування умінь і навичок організації навчального процесу з ІМ з огляду на сучасні методичні підходи та провідний педагогічний досвід. Другим модулем у програмі визначено «Сучасні тенденції організації навчального процесу з ІМ у ПШ», у ході вивчення якого наскрізним є питання дослідження інноваційних технологій навчання ([Програма спецкурсу]).

У курсі вивчення дисципліни «Методика навчання ІМ» та спецкурсу «Сучасні тенденції навчання ІМ молодших школярів» у форматі семінарських занять за інтерактивними методами навчання (робота в парах, робота в невеликих групах, «мозковий штурм» і т.д.) відбувається обговорення відомих технологій навчання, зокрема їх класифікація на сучасні, традиційні та інноваційні. У групових формах роботи студенти приходять до висновку щодо критеріїв інноваційності, розподілу запропонованих технологій за цими критеріями, а також здійснюються практичні спроби в опануванні цих технологій.

У процесі спостереження за роботою студентів на вищезазначених семінарських заняттях нами виявлено, що ефективними принципами у процесі підготовки майбутніх вчителів до інноваційної діяльності навчання ІМ є принципи наочності, активності та самостійності, емоційного навчання. Серед наявних форм роботи – ефективною, на нашу думку, є групова форма роботи, що передбачає попереднє висунення ідей, дискусію і пошук консенсусу. Групова форма роботи, як правило завершується фронтальною, на етапі якої відбувається узагальнення та систематизація знань студентів.

Не зважаючи на здобутки науковців у рамках підготовки майбутніх учителів ПШ до інноваційної діяльності навчання ІМ залишається останній, найважливіший етап – партнерство «школа-університет», що дозволить реалізувати принцип зв'язку навчання з життям, а також надасть можливість практичного спрямування підготовки таких фахівців, створивши тренувальний майданчик для студентів, які б змогли одразу ж після, або у ході семінарського заняття спробувати застосувати кожну технологію навчання у межах визначеної тематики. Оскільки без практичної апробації дискусія щодо ефективності технологій навчання у порівнянні одна з однією не є конструктивною, окрім того, неможливо засвоїти алгоритм застосування технології, не апробувавши конкретну технологію у навчально-виховному процесі.

Погоджуємось, що проблемою у запровадженні підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ є подолання консерватизму та усунення психологічних бар'єрів, які склалися протягом тривалого часу [10, 137]. Адже застосування інноваційних технологій у навчально-виховному процесі стає актуальним завданням сьогодення, що в свою чергу зумовлює потребу появи механізму такої підготовки майбутніх фахівців, а також зміну світогляду тих, хто вже працює в ПШ.

Крім того, серед перешкод у застосуванні інноваційних технологій навчання ІМ у ПШ слід зазначити такі ключові моменти: ототожнення педагогами особистого досвіду із впроваджуваним педагогічним досвідом, відсутність можливості встановлення взаємозв'язків між формами, методами і прийомами роботи, змістом урочної та позаурочної навчально-виховної діяльності [5, 29].

Висновок

На підставі зазначеного вище, зауважимо, що ефективність процесу підготовки вчителів ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ залежить від: удосконалення форм роботи (переважання групової роботи у співвідношенні з іншими); методів (застосування інтерактивних технологій та методу проектів), дотримання принципів (наочності, активності та самостійності, емоційного навчання); внесення змін у програму підготовки вчителя ПШ через введення дисциплін, зокрема, за рахунок внесення у навчальні програми підготовки спецкурсів, змістом яких

передбачено ознайомлення з інноваційними технологіями, що застосовуються на уроках ІМ у вітчизняній та зарубіжній методиці, створення партнерств «школа-університет», що дозволять практично апробувати здобуті у ході спецкурсів знання, уміння та навички.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні проблеми формування готовності майбутнього вчителя ПШ до застосування інноваційних технологій навчання ІМ, а також критеріїв визначення цієї готовності.

Список використаних джерел

---

1. Іноземна мова: роб. навч. прогр [для студ. напряму підготовки.6010102 «Початкова освіта», 6.010102 «Дошкільна освіта», 6.020205 «Образотворче мистецтво» 6.020207 «Дизайн», 6.020202 «Хореографія», 6.020204 «Музичне мистецтво»] / уклад. Ю.С. Безух, Ю.І. Веклич, О.І. Герасимова, О.В. Лобода, Ю.В. Руднік, Ю.О. Лабунець - Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 22 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://pi.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/PI/IMMN_kafedra/RNP_14/IM_naskrizna_1_Eng.pdf. – Назва з екрану.
2. Коберник Г. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до здійснення індивідуалізації навчання учнів / Г. Коберник // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 6(3). – С. 36-43. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppsv_2012_6\(3\)__7.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ppsv_2012_6(3)__7.pdf).
3. Котенко О. В. Особистість вчителя у процесі іншомовної взаємодії на уроках іноземної мови в початковій школі / О.В. Котенко // materialy VIII mezinárodní vědecko – praktická conference, [«Efektivní nástroje moderních věd - 2012»] – Díl 19. Pedagogika: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o. – Stran. 65 – 69.
4. Котенко О.В. Формування готовності майбутніх учителів до навчання іноземних мов молодших школярів: акмеологічний аспект /О.В. Котенко, Ю.І. Веклич// Проблеми освіти Наук зб.// Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, – К., 2013. – Випуск №74. – Ч.2 – С.144–149.
5. Макарчук В., Потапова Н. Сучасні технології навчання в програмі майбутніх учителів /Вікторія Макарчук, Наталія Потапова// Проблеми підготовки сучасного вчителя: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та інші. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2010. – Випуск 1. – 271 с.
6. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2008. – 256 с.
7. Пінчук І.О. Сучасні підходи формування фахової компетентності майбутніх учителів іноземної мови початкових класів / І.О. Пінчук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/12119/4/%D0%BF%D0%B8%D0%BD%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf>. – Назва з екрану.
8. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти Кабінет Міністрів України; Постанова, Стандарт, План [...] від 20.04.2011 № 462 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-n>. – Назва з екрану.
9. Троценко О.Я. Педагогічне моделювання професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови початкової школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика проф. освіти / Троценко Ольга Ярославівна. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. –20. с.

10. Щербакова І. Психологічні особливості готовності до інноваційної діяльності як важливої професійної якості педагога / Ірина Щербакова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.udpu.org.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2012/6_1/visnuk_19.pdf.